

Wet natuurbescherming: hoofdpijnen soortenbescherming

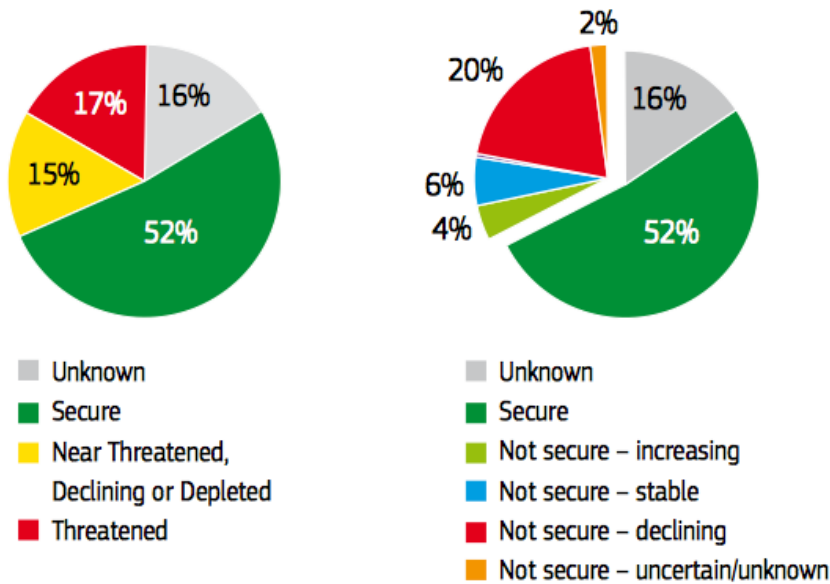
- Natuurvisies (art. 1.5-1.7): nationaal én provinciaal, hoofdpijnen beleid, brede strekking (ook soortenbescherming), nationale rode lijsten
- Intrinsieke waarde van natuur erkend in doelbepaling (art. 1.10): bestuursorgaan oefent taken en bevoegdheden uit met het oog op deze doelen.
- Algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving (art. 1.11); alleen bestuursrechtelijk handhaafbaar, niet strafrechtelijk.
- Actieve soortenbescherming (art. 1.12): verplichting voor provincies (GS).
- Passieve soortenbescherming: verboden handelingen die voor aangewezen beschermde dieren en planten schadelijk kunnen zijn + uitputtend stelsel van uitzonderingen (hoofdstuk 3).

Actieve soortenbescherming

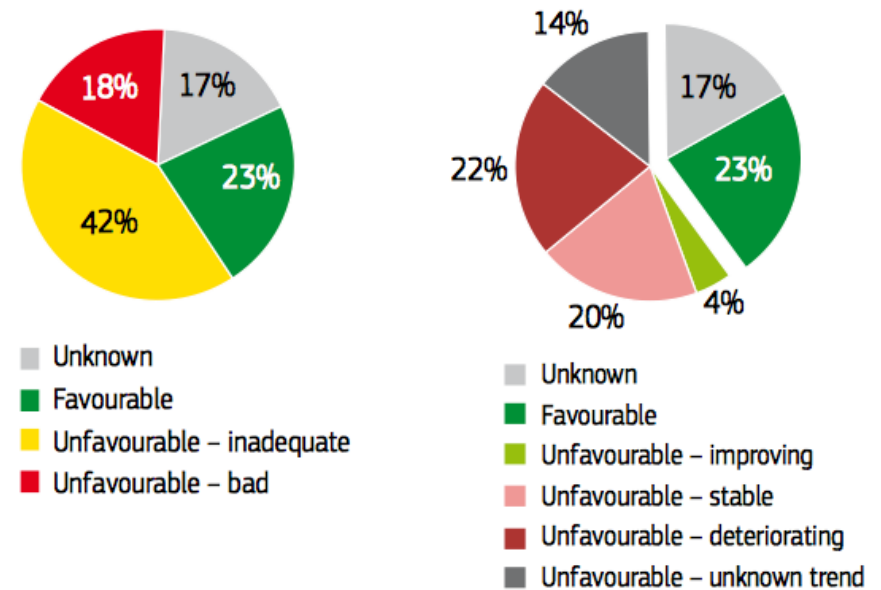
- Art. 1.12 lid 1: provincies (GS) dragen, ieder in hun provincie, tezamen zorg voor het nemen van de nodige maatregelen voor:
 - Bescherming, instandhouding of herstel biotopen en leefgebieden in voldoende gevarieerdheid voor alle in het wild levende vogelsoorten.
 - Behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van dieren en plantensoorten en habitats op bijlagen van Habitatrictlijn.
 - Behoud of herstel van een gunstige staat van instandhouding van bedreigde of speciaal gevaar lopende inheemse dier- en plantensoorten (op rode lijsten).
- Monitoring soorten Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn (art. 1.8-1.9):
 - Minister EZ ziet toe op staat van instandhouding.
 - Minister EZ bevordert onderzoek en wetenschappelijk werk.
 - Minister EZ en provincies (GS) verantwoordelijk voor gegevensverzameling.
- Monitoring geleverde inspanningen voor behalen doelstellingen Vogelrichtlijn en Habitatrictlijn (art. 1.12 lid 4): gezamenlijke verantwoordelijkheid Minister en provincies (GS).

State of Nature in the EU 2015

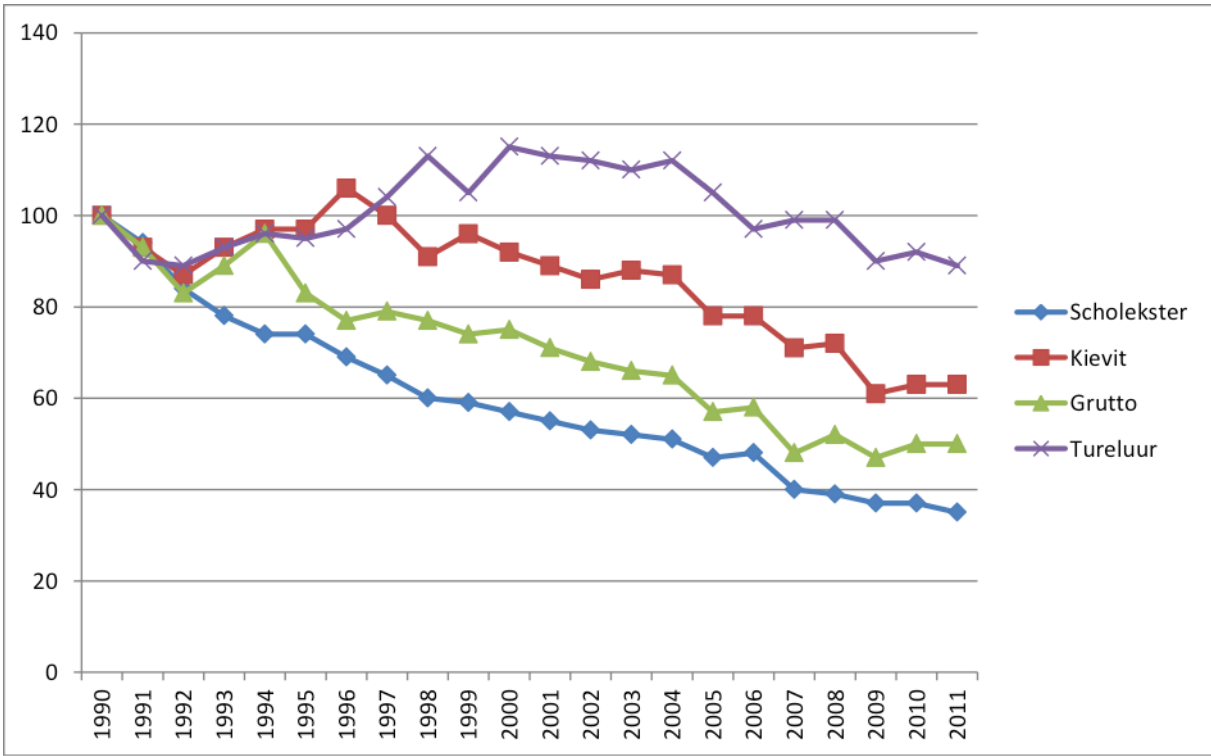
Bird species' population status and trends

Habitats Directive species' conservation status and trends

Voorbeeld: vogels in landelijk gebied

Actieve beschermingsmaatregelen

- Gebiedsbescherming:
 - Natura 2000 (o.a. maatregelen in beheerplannen)
 - Aanwijzing gebieden voor natuurnetwerk Nederland (NNN=EHS)
 - Aanwijzing bijzondere provinciale natuurgebieden (nieuw!)
 - Aanwijzing bijzondere provinciale landschappen (nieuw!)
- Andere maatregelen (niet genoemd in de wet):
soortbeschermingsplannen, leefgebiedenbenadering, planologische instrumenten, subsidieverlening, grondverwerving, agrarisch natuurbeheer, etc.
- Programmatische aanpak (art. 1.13): nationaal of provinciaal programma kan ook worden vastgesteld met als doel “de staat van instandhouding van de van nature in Nederland in het wild voorkomende soorten dieren of planten ... te verbeteren”. (nieuw!)

Welke soorten zijn beschermd?

- Alle beschermde soorten worden aangewezen in de wet zelf: deels door verwijzing naar internationale regelgeving en deels (nationale soorten) opgenomen in bijlage.
- Alle natuurlijk in het wild levende vogels, meeste inheemse zoogdieren, alle inheemse amfibieën en reptielen, en een aantal vissen, dagvlinders, libellen, kevers en vaatplanten zijn aangewezen als beschermde soorten (verdeeld in drie categorieën).
- Ongeveer 200 thans beschermde soorten (vooral vaatplanten en zeevissen) worden niet meer beschermd onder de Wet natuurbescherming (anders dan door algemene zorgplicht).
- Groot aantal bedreigde (rode lijst) soorten wordt (wederom) niet passief beschermd (wel actieve bescherming vereist o.g.v. art. 1.12).

Inhoud beschermingsregimes

- Geen uniform verbodsstelsel, maar aparte (bestuursrechtelijk en strafrechtelijk handhaafbare) verboden voor elk van de drie categorieën beschermde soorten.
- Meeste verboden alleen van toepassing op 'opzettelijk' handelen, maar dat dekt ook voorwaardelijk opzet (=bewust de aanmerkelijke kans aanvaarden dat gedraging schadelijke gevolgen heeft voor beschermde soorten). Overtreding van deze verboden alleen strafbaar als misdrijf.
- Verboden en uitzonderingen sluiten nauw aan bij Vogelrichtlijn (categorie 1) en Habitatrichtlijn (categorie 2), maar 'soepeler' regime voor aanvullend beschermde soorten (categorie 3).
- NB: groot aantal vogels valt in categorie 1 én categorie 2?

Verbod op verstoren

- Soorten Vogelrichtlijn:
 - Art. 3.1 lid 4: “Het is verboden vogels ... opzettelijk te storen.”
 - Art. 3.1 lid 5: “Het verbod [op opzettelijk storen van vogels] is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.”
- Soorten Habitatrictlijn:
 - Art. 3.5 lid 2: “Het is verboden dieren ... opzettelijk te verstoren”.
- Nationale soorten: geen verbod op verstoren.
- NB: geen apart verbod op verstoren nesten, voortplantingsplaatsen en vaste rust- en verblijfplaatsen (wel: vernielen of beschadigen), maar bovenstaande verboden op verstoren zijn overal van toepassing.

Uitzondering op verbod op (ver)storen van vogels: geen wezenlijke invloed?

- Raad van State stelde in advies op wetsvoorstel dat: “deze uitzondering op het verbod tot verstoring van vogels ertoe leidt dat het verbod in de praktijk niet of nauwelijks handhaafbaar is, zodat betwijfeld kan worden of op deze wijze het doel van de desbetreffende verbodsbepaling dat voortvloeit uit de Vogelrichtlijn kan worden bereikt.”
- Effecten van verstoring hangen af van de soort, de locatie, de periode van het jaar en de intensiteit, duur en frequentie van de verstorende activiteit. Ecologische beoordeling per geval nodig om te kunnen bepalen of er sprake is van een ‘wezenlijke invloed’.
- Bijzondere aandacht nodig voor verstoring gedurende het broedseizoen (vgl. art. 5(d) Vogelrichtlijn), omdat dit het broedsucces beïnvloedt.
- Mvt geeft aan dat de bewijslast ligt bij de initiatiefnemer (ondernemer of burger) die verstorende activiteit wil uitvoeren.

Uitzonderingen op de verboden

- Algemene bevoegdheid voor provincies (en in sommige gevallen Ministerie EZ) om ontheffingen (GS) en vrijstellingen (PS) te verlenen van de verboden (art. 3.3, art. 3.8, art. 3.10).
- Cumulatieve voorwaarden (art. 3.3 lid 4, art. 3.8 lid 5, art. 3.10 lid 2):
 1. Er bestaat geen andere bevredigende oplossing;
 2. Nodig voor een van de in de wet genoemd belangen (verschilt per categorie);
 3. Geen verslechtering/afbreuk (gunstige) staat van instandhouding van de soort.

+ vormvoorschriften en eisen aan gebruikte middelen/methoden.

Bijzondere regelingen

- Jacht: grotendeels als thans (art. 3.20 e.v.) , maar uitoefening overeenkomstig faunabeheerplan (art. 3.12). Geen verbod meer op jacht in natuurgebieden.
- Regelingen voor schadebestrijding (art. 3.15), overlastbestrijding (art. 3.16) en faunabeheer (art. 3.17).
- Vrijstellingsregeling voor handelingen uitgevoerd overeenkomstig (door Minister goedgekeurde) gedragscodes (art. 3.31).
- Bijzondere vrijstellingsregelingen voor dierenambulances, gefokte dieren, prepareren vogels, uitzonderingen op verbod op verhandelen (geregeld in besluit/regeling).

Vrijstellingsregeling schadebestrijding

- Landelijke regeling: vrijstelling onder voorwaarden voor grondgebruikers voor bij AMvB aangewezen soorten die in het hele land schade veroorzaken (besluit wijst zes soorten aan: Canadese gans, houtduif, kauw, konijn, vos, zwarte kraai).
- Provinciale regelingen: provincies worden bevoegd om zelf soorten aan te wijzen die belangrijke schade in hun provincie veroorzaken en onder voorwaarden vrijstellingen voor die soorten te verlenen aan grondgebruikers. Voorwaarden:
 - Niet aangewezen als landelijke schadesoort;
 - Uitsluitend soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen;
 - Sprake van schade als gedefinieerd in de wet.

Nieuwe vrijstellingsregeling voor overlastbestrijding in bebouwde kom

- Landelijke regeling: soorten die in het hele land overlast veroorzaken kunnen worden aangewezen bij AMvB en Minister EZ kan vrijstelling verlenen van verboden aan gemeenten. Daar wordt geen gebruik van gemaakt, omdat er geen soorten zijn die daarvoor kwalificeren.
- Provinciale regelingen: provincies kunnen soorten aanwijzen die in hun provincie overlast veroorzaken en vrijstelling verlenen van verboden aan gemeenten. Voorwaarden:
 - Niet aangewezen als landelijke overlastsoort;
 - Uitsluitend soorten die niet in hun voortbestaan worden bedreigd of dat gevaar lopen;
 - Bestrijding nodig voor voor een van de in de wet gespecificeerde belangen (bij vogels uitsluitend in belang van volksgezondheid en openbare veiligheid of veiligheid luchtverkeer).

Vang- en dodingsmiddelen vogels

- Wet en besluit wijzen verboden niet-selectieve middelen aan, zoals vereist o.g.v. Art. 8 Vogelrichtlijn.
- Toegestane middelen en methoden om vogels te vangen en doden worden uitputtend aangewezen in besluit natuurbescherming, zoals vereist o.g.v. Art. 9 Vogelrichtlijn (vgl. ABRvS, 4 januari 2012, 201103334/1/H3).
- Provincies hebben verzocht om maximaal aantal (niet-verboden) middelen en methoden aan te wijzen.
- Advies Raad voor Dierenaangelegenheden: geen bezwaren tegen sommige middelen, aantal andere middelen alleen toestaan onder voorwaarden en paar middelen afgeraden.
- Advies is overgenomen bij de aanwijzing van middelen in het besluit.
- Wet bepaalt dat bij verlenen vrijstellingen en ontheffing slechts middelen worden aangewezen die nadelige gevolgen voor welzijn van vogels en dieren voorkomen of zo veel mogelijk beperken, waarbij het doden zoveel mogelijk wordt vermeden (zie art. 3.25 lid 3).

Vrijstellingsregeling gedragscodes

- Vrijstelling voor handelingen die zijn beschreven in en aantoonbaar worden uitgevoerd overeenkomstig een door Minister EZ goedgekeurde gedragscode en die plaatsvinden in het kader van:
 - a. een bestendig beheer of onderhoud aan vaarwegen, watergangen, waterkeringen, waterstaatswerken, oevers, vliegvelden, wegen, spoorwegen of bermen, of in het kader van natuurbeheer;
 - b. een bestendig beheer of onderhoud in de landbouw of de bosbouw;
 - c. een bestendig gebruik; of
 - d. ruimtelijke ontwikkeling of inrichting.
- Voorwaarden:
 - Handelingen die invloed hebben op beschermde soort nodig voor een in de wet gespecificeerde reden/belang;
 - Gewaarborgd dat geen benutting of economisch gewin plaatsvindt;
 - Gewaarborgd dat zorgvuldig wordt gehandeld.

Handhaving

- Handhaving blijft deels taak van het Rijk, maar vanwege decentralisatie meer door provincies (en gemeenten).
- Huidige toezichthouders en bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhavingsinstrumenten worden gecontinueerd.
- Nieuw:
 - Zwaardere straffen voor illegaal doden of vangen van beschermde dieren
 - Bestuurlijke boetes voor administratieve overtredingen
 - Bestuurlijke strafbeschikking

Besluitvorming en rechtsbescherming

- Thans: verschillen tussen Nbw, Ffw en Boswet.
- Uniform regime onder Wet natuurbescherming.
- Besluitvormingsprocedures (bevoegd gezag, voorbereidings- en bezwaarprocedures, termijnen, enz.) gelijkgetrokken.
- Beroep tegen besluit altijd bij 2 instanties:
 - Rechtbank in eerste aanleg
 - Hoger beroep bij Raad van State
- NB: overgangsrecht bepaalt dat bovenstaande van toepassing is op moment van inwerkingtreding. Uitzondering voor lopende beroepsprocedures.

Dank voor
UW
aandacht!

